

GAZETA LWOWSKA.

Z *Dodatkiem dziennym i tygodniowym kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 4 zł.; miesięcznie 1 zł. 40 centów.*
Z *pocztą kwartalnie 5 zł.; miesięcznie 1 zł. 75 centów wal. austr. — Inscrycja w półkolumnie, drukiem garmont 7 centów*
od wiersza. — *Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.*

PRZEGLĄD.

Monarchya austryacka. — Hiszpania. — Anglia. — Francya. — Holandya. — Szwajcarya. — Włochy. — Rosya. — Azya. — Doniesienia z ostatniej poczty. — Wiadomości handlowe. — Kronika.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

Gmina *Wyludów*, w obwodzie brzeżańskim, obowiązana się po wieczne czasy dla założenia trywialnej szkoły zrestaurować położony pod konskrybcyjnym numerem 110 budynek, przeznaczony przez właściciela dóbr Wojciecha Jankowskiego na zamiary szkolne, utrzymywać go zawsze w dobrym stanie, następnie ogrodzić tak budynek szkolny, jako też należący do niego ogród, którego użytek przysługiwać będzie każdoczesnemu nauczycielowi, posprawić i dokupywać potrzebne porządki szkolne, zafatwiać po kolei zachodząca przy szkole posługę, dodawać rocznie na opał szkoły 12 kóp okłotów słomy, nakoniec płacić nauczycielowi rocznie 127 zł. 28 c. w. a. gotówką i dodawać 40 meców twardego zboża w ziarnie, w równych częściach żyta, jęczmienia i brzojki.

Oprócz tego na polepszenie nadmiennej dotacyi nauczyciela przyrzekł g. k. miejscowy kapelan ix. Jan Łuspiński przez czas swego duchownego urzędowania w Wybudowie płacić rocznie 4 zł. 20 c. w. a., a tamtejszy mieszkaniec Abraham Feld przez czas swej propinacyi tamtejszej rocznie 5 zł. 25 c. w. a.

Udowodniona temi ofiarami troskliwość o rozszerzenie nauki między wiejskim ludem podaje c. k. galicyjskie Namiestnictwo z należytym uznaniem do wiadomości powszechnej.

Lwów, 22. marca 1860.

Wiedeń, 31. marca. Dnia 30go b. m. wyszedł w c. k. nadwornej i rządowej drukarni w Wiedniu i został rozesłany XVIII. zeszyt Dziennika ustaw państwa.

Zeszyt ten zawiera:

Nr. 73. Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych z 15go marca 1860, ważne we wszystkich krajach koronnych, z wyjątkiem Weneckiego okręgu administracyjnego i Pogranicza wojskowego, względem rozszerzenia ustanowionej rozporządzeniem ministeryalnym z 7. grudnia 1856 nr. 224 Dz. u. p. kompetencyi władz politycznych na spory służbowe i względem płacy między gospodarzami gruntowymi i leśnymi a ich pomocnikami i najemnikami.

Nr. 74. Rozporządzenie ministerstwa finansów z 17go marca 1860, ważne we wszystkich krajach koronnych, względem poboru i obliczania należności za paszporta i inne dokumenta wydawane od władz krajowych na żądanie c. k. misyi i konsulatów.

Nr. 75. Rozporządzenie ministerstwa finansów z 18go marca 1860, ważne we wszystkich krajach koronnych, względem potrzebnych dla udowodnienia uiszczonej wypłaty podpisów kwitu kasowego.

Nr. 76. Rozporządzenie ministeryów sprawiedliwości i finansów, tudzież naczelnej władzy kontroli rachunkowej z 19. marca 1860, z wyjaśnieniem instrukcyi z 4. listopada 1854 (Dz. u. p. nr. 297) i z 24. czerwca 1859 (Dz. u. p. nr. 123) względem postępowania w kasach z majątkiem sierót i osób pod kuratelą zostających.

Nr. 77. Obwieszczenie ministeryum finansów z 23go marca 1860, względem zniesienia pobocznego urzędu celnego II. klasy w Gomagoi.

Nr. 78. Obwieszczenie ministerstwa finansów z 23go marca 1860, ważne w Dalmacyi, względem zniesienia pobocznego urzędu celnego w Uniste.

Nr. 79. Obwieszczenie ministerstwa finansów z 23go marca 1860, względem wcielenia głównego urzędu celnego w Cieplicach do rządu głównych komor upoważnionych do procedury meldunkowej w obrocie kolejną żelazną.

Nr. 80. Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych z 24go marca 1860, ważne w Austrii powyżej i poniżej Anizy i w Styryi, z oznajmieniem terminu zawieszenia funkcyi władz obwodowych i z ogłoszeniem postanowień co do podziału ich zakresu czynności urzędowej.

Sprawy krajowe.

Lwów, 3. kwietnia. Jego ces. król. Mość Cesarz Ferdynand przychylając się do prośby gminy Czaple w cyrkule samborskim, raczył łaskawie na wewnętrzne urządzenie cerkwi nowo wmurowanej ob. gr. k. przesłać 400 zł. a. w., a Jej ces. król. Mość Cesarzowa Elżbieta na tenże sam cel 50 zł. a. w.

(Zaraza bydła od granic moldawskich.)

Lwów, 2. kwietnia. Podług raportów c. k. urzędów w Romanie, Fokszanach, Botuszanach, Piatrze, Berladzie, Bakau, Fotliczeni i Mihaleni, jako też oznajmienia książęco-moldawskiego komitetu sanitarnego ogranicza się zaraza bydła w Mołdawii tylko na kilka jeszcze rozprószonych miejsc i zmniejsza się wszędzie, z wyjątkiem powiatu Blazestie Bakau tak dalece, że wkrótce można się spodziewać zupełnego jej zgaśnięcia.

(Kompetencya zwierzchności politycznej w sporach o płacę — Zakres działania urzędów powiatowych w mijsce obwodowych — Postanowienia co do sporów służbowych.)

Wiedeń, 31. marca. *Gazeta wiedeńska* zawiera następujące rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych z 15. marca 1860, obowiązujące wszystkie kraje koronne, z wyjątkiem Weneckiego okręgu administracyjnego i Pogranicza wojskowego, względem rozszerzenia rozporządzeniem ministeryalnym z 7go grudnia 1856 nr. 224 D. u. p. oznaczonej kompetencyi zwierzchności politycznych co do sporów służbowych i tyczącej się płacy między gospodarzami gruntowymi i leśnymi i ich pomocnikami i najemnikami.

— Jego c. k. Apost. Mość raczył najwyższem postanowieniem z 1. marca 1860 postanowić najłaskawiej, że rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych z 7. grudnia 1856 nr. 224 D. u. p., według którego spory między służbodawcami i służbowymi, tudzież między rzemieślnikami lub fabrykantami i ich czeladzią, terminatorami i innymi pomocnikami, wynikłe ze stosunków służbowych lub z umowy o zapłatę, i wniesione w ciągu istnienia stosunków służbowych, lub przynajmniej przed upływem dni trzydziestu od dnia tego, gdy stosunki służbowe ustały, pertraktowane być mają przez zwierzchności polityczne, a te spory, któreby wniesione były po upływie tego terminu, należą z porządku rzeczy do urzędowej pertraktacyi zwierzchności sądowych, rozciągnięte być ma do takichże sporów między gospodarzami gruntowymi i leśnymi, tudzież między ich gruntowymi i leśnymi pomocnikami i najemnikami.

— *Gazeta wiedeńska* ogłasza prawomocne dla krajów koronnych, Austrii powyżej i poniżej Anizy, tudzież Styryi, rozporządzenie ministeryum spraw wewnętrznych z d. 24. marca 1860, które oznacza okres, kiedy mają ustać działania władz obwodowych, i wydaje postanowienia co do podziału ich dotychczasowego zakresu działania.

„W związku z rozporządzeniami z d. 19. i 28. grudnia 1859 (D. u. p. nr. 225 i 237) oznacza się dzień 30. kwietnia za okres czasu, od którego mają ustać urzędowe działania rozwiązanych najwyższą uchwałą z d. 18. i 27. grudnia z. r. władz obwodowych w krajach koronnych Austrii poniżej i powyżej Anizy, tudzież Styryi.

Z dniem tym ma zamknąć się zakres działania pomienionych władz obwodowych, a w myśl §§. 4, 5, 6 dodatku do wydanych najwyższą uchwałą z d. 14. września 1852 (D. u. p. nr. 10 r. 1855) przepisów co do urządzenia i zakresu działania namiestnictw, mają przejść do odpowiedniego namiestnictwa (władzy krajowej) o ile niniejsze rozporządzenie odmiennych nie zawiera postanowień.

Aby według możności ułatwić tok działania, rozszerza się w moc najwyższego upoważnienia z d. 18. grudnia określony przytoczoną powyżej najwyższą uchwałą zakres działania urzędów powiatowych w pomienionych krajach koronnych w następujących wypadkach:

1) Przełożony powiatowy zostaje upoważniony z ściśłem uwzględnieniem potrzeby służbowej udzielać podwładnym urzędnikom urlopu najdłużej na dni czternaście.

2) Urzędowi powiatowemu przysługują w pierwszej instancyi:

a) Rozstrzyganie sporów co do granic obrębu gmin, jeżeli sporne gminy do różnych nie należą powiatów.

b) Rozstrzyganie według istniejących przepisów co do zawisłych od poprzedniego politycznego przyzwolenia podziałów gruntowych i odłączeń, jeżeli nie uszczuplają pierwotnego składu gruntowego i nie zagrażają upadkiem dotychczasowemu stanowi gospodarstwa.

e) Rozstrzygnięcie w wypadkach przyzwolonych w wyższej instancji wyłączeniach, w sporach i wątpliwościach co do przedmiotu i objętości tych wyłączeń, jeżeli dadzą się usunąć na podstawie przyzwolenia udzielonego temu przedsiębiorstwu, na korzyść którego ma nastąpić expropriacja, tudzież na podstawie istniejących ogólnych lub szczególnych ustaw.

d) Rozstrzygnięcie co do zastosowania istniejących przepisów konkurencyjnych na przedsiębiorstwa budowlane i dostawy urządzenia i innych potrzeb do kościołów, probostw, szkół, cementarzędów itp., jeżeli nie odnoszą się do powinności kontrybuowania rządu lub funduszu, który zostaje pod administracją lub nadzorem namiestnictwa.

Dalej przysłuża urzędowi powiatowemu:

e) Przy budowlach gościńców, budowlach wodnych i innych publicznych przedsiębiorstwach, na które koszta mają wpłynąć całkowicie lub po części w drodze konkurencji, rozkładać te koszta na pojedyncze gminy powiatu.

f) Wydawanie certyfikatów broni i kart myślistwa według odpowiednich przepisów; prawny zakres c. k. władz policyjnych pozostaje jednak pod tym względem niezmienny.

g) Udzielanie paszportów torebnikom i współdziałanie w wydawaniu koncesyi, które przysługują władzy górniczej.

h) Rozstrzygnięcie względem odstawiania do służby wojskowej z ramienia urzędu, tudzież wspólne z odpowiednimi władzami wojskowym urzędowanie wstępne względem uwolnienia od wojska w drodze koncertacyjnej lub w drodze łaski.

W rozszerzony w ten sposób zakres działań mają wstąpić urzędy powiatowe pomienionych krajów koronnych z dniem, kiedy ustanie urzędowanie rozwiązanych władz obwodowych.

Hrabia *Gołuchowski* m. p.

— Za nowy dowód jak usilnie stara się administracja państwa widokom rolnictwa krajowego wszelkie możliwe zapewnić względy i ułatwienia — pisze *Gaz. wiedz.* — może posłużyć ogłoszone świeżo w rozporządzeniu ministerjum spraw wewnętrznych postanowienie, że jak dotychczasowe spory, co z stosunków służbowych lub z umowy nagrody wywiązywały się między służbodawcami a służącymi, tudzież między rękodzielnikami i właścicielami fabryk a ich czeladnikami, chłopcami i pomocnikami, tak też na przyszłość i wszelkie podobne spory między rolnikami i właścicielami lasów a ich pomocnikami i najemnikami podpadną pod kompetencję władz politycznych zamiast sądowych, jeżeli odpowiednie zażoby zanesione zostały pokąd trwały jeszcze stosunki służbowe lub umowa nagrody, lub wreszcie przed upływem trzydziestu dni od chwili rozwiązania stosunków służbowych. Tym sposobem dostępuje produkeja pierwotna takiego samego uwzględnienia, jakiego używa przemysł, a które na tem polega, że w przytoczonych powyżej wypadkach wchodzi szybsza i łatwiejsza procedura, niż na to pozwala zastosowanie ścisłych i surowych z konieczności form dowodów sądowych. Niezamożny sługa lub robotnik, co zazwyczaj niema ani środków ani czasu, aby swą nie wielką, ale dla niego ważną i znaczną należytość odebrać w drodze połączonego z kosztami procesu przed sędzią cywilnym, może odtąd w łatwiejszy sposób i w prędszym czasie przeprowadzić swój proces; na odwrót zaś służbodawca, który często woli raczej rzec się słusznych pretensyi do swego sługi lub robotnika, niż uciekać się do dłuższego z kosztami połączonego procesu, może również w łatwiejszy sposób otrzymać sprawiedliwość.

Hiszpania.

(Buletyn utarecki z 12. marca.)

Madryt, 26. marca. Mulaj-Abas złożył wizytę naczelnemu generałowi O'Donnellowi, który przyjął wszystkie przedugodne punkta pokoju. Brat O'Donnella przywiózł depeşe dla rządu. Według punktów przedugodnych zatrzymuje Hiszpania Tetuan w stałym posiadaniu, a Cesarz marokański zapłaci oprócz tego jeszcze i znaczną kontrybucję wojenną. — Według doniesień prywatnych z Madrytu zwrócił rząd uwagę na liczne nadużycia przy nabywaniu dóbr narodowych; często zakupują je tylko dlatego, by je z korzyścią odsprzedać. Dlatego też przypuszczeni być mają na przyszłość tylko kupnie prawdziwi, a nie przekupnie. — Z ogłoszonego przeglądu przychodów hiszpańskich kopalni węgla okazuje się, że roku zeszłego uzyskano 144.000 beczek węgla i 14.000 beczek koaku. Z kopalni asturyjskich uzyskano 12.000 beczek. Sądzą, że przy należytej staranności o kopalnie mogłaby Hiszpania dostarczać rocznie 2 miliony beczek węgla. Potąd brak jeszcze łatwych środków komunikacyjnych, zaczęli i koszta transportu są wielkie.

— Buletyn generała O'Donnella datowany pod dniem 12. marca zawiera szczegóły z walki stoczonej dnia 11. w drodze na Tangier i w górach Samsa. Generał donosi, że tego dnia porażono Maurów w taki sposób, jak nigdy przedtem. By nie noc, byłiby wszystkich wytępił. Pierzchali na wszystkie strony, a nasi żołnierze wydawali radosne okrzyki: Niech żyje królowa! stojąc na najwyższych stokach wzgórz, z kądem równocześnie mogli widzieć obydwa morza. Hiszpanie utracili w tym dniu 1 z wyższych oficerów, 2 podrzędnych oficerów i 19 szeregowców, którzy polegli; rannych i kontuzjowanych było: 4 wyższych oficerów, 21 podrzędnych i 298 szeregowców. Wnosząc z ilości poległych, którymi było zaslane pobojowisko, musiał nieprzyjaciel bardzo znaczne ponieść straty, gdyż Marokanie starają się swych poległych zwykle z sobą zabierać. Tą razą znajdowało się między poległymi kilku znakomych

naczelników, a między tymi także naczelny wódz El-Dzerid-er-Jan. Austriacy, rosyjscy i pruscy oficerowie, którzy bawią w głównej kwaterze, znajdowali się ciągle na punktach najbardziej wysuniętych i niebezpiecznych i nacierali wraz z geryłami na nieprzyjaciela. Pruski oficer gwardyi jenejskiej został lekko ranny.

Anglia.

(Posiedzenia z 26. marca.)

Londyn, 28. marca. Na posiedzeniu izby niższej z 26go marca pytał lord *Lennox* ministra spraw zewnętrznych, co myśli rozporządzić względem teraźniejszego poselstwa angielskiego we Florencyi, i czy teraz po nowym powiększeniu Sardynii zmieni się stanowisko reprezentanta Królowy przy dworze turyńskim? Lord *Russel* odpowiedział, że radził znieść posadę poselską we Florencyi, a gdy Królowa potwierdziła jego projekt, oznajmił panu *Corbett*, że misya jego skończyła się. Co do poselstwa w Turynie oświadczył minister, że już od jakiegoś czasu zmienił je w ambasadę pierwszego rzędu. *Horsman* zalił się, że dotąd jeszcze nie przedłożono parlamentowi odpowiedzi lorda *J. Russell* na depeşe Thouvenela względem Sabaudyi. Lord *Russel* odpowiedział: Objawilem już pierwę zdanie, że plan anexyi byłby zapewne nieprzystępnym do skutku, gdyby nastąpiła przeciw niemu jednogłośna protestacya głównych mocarstw. Czy miałem w tem słuszność czy nie, trudno teraz powiedzieć. Ale są jeszcze inne kwestye, które wiążą się z tą sprawą, a mianowicie jedna wielce ważna dla Europy, a jeszcze ważniejsza dla Anglii, jako wolnego kraju i dla angielskich izb, jako wolnego parlamentu. Jestto niezawisłość i neutralność Szwajcaryi. W kilka dni po nadejściu depeşy Thouvenela, otrzymał rząd angielski zazalenie Szwajcaryi, względem neutralnych części Sabaudyi. Niezawisłość Szwajcaryi obchodzi całą Europę, gdyż gwarantowały ją główne mocarstwa; a odstąpienie neutralnych części Sabaudyi Francyi dotyka mocno niezawisłości Szwajcaryi. Z tej przyczyny równie jak p. Thouvenel imieniem Cesarza Francuzów udawał się do rozmaitych mocarstw europejskich i podług oświadczenia francuskiego rządu otrzymał od kilku pomyślnie odpowiedzi, apelowała także Szwajcaryja do mocarstw europejskich, by utrzymały swoją neutralność w interesie swej niezawisłości. Ta kwestya tedy nietylko wymaga odpowiedzi rządu angielskiego na depeşe Thouvenela, ale zmusza go oraz dowiedzieć się, jakie zdanie panuje w tej mierze w Wiedniu, Berlinie i Petersburgu. Wiadomość zaś, że dwory w Wiedniu i Berlinie, chociaż niezdecydowały się na stanowcze działanie, przywiązują jednak największą wagę do neutralności Szwajcaryi, a z gazet dzisiejszych pokazuje się, co potwierdzają także otrzymane depeşe, że mocarstwa europejskie wezwane będą do oświadczenia się, czy traktat francusko-sardyński zagraża bezpieczeństwu Szwajcaryi. Otoż nie zdaje mi się, by izba jako korporacya mogła prowadzić takie układy. Dotąd nieodmawiała izba gabinetowi swego zaufania, a dopokąd niezapadło jeszcze wotum nieufności, uważa się rząd upoważnionym prowadzić dalej te układy, a po ukończeniu ich oznajmić rezultat parlamentowi. Ten jest powód, dla którego odwlekałem dotąd przedłożenie mojej odpowiedzi na depeşe Thouvenela. Niechcę — mówił dalej lord *Russel* — potwierdzać ubliżających uwag poprzedniego mowcy o charakterze Cesarza Francuzów, ale mogę powiedzieć że postępowanie rządu francuskiego jak to przewidywałem i od samego początku otwarcie mu mówiłem, wywołało już wielkie niedowierzanie. Nie waham się też powtórzyć jeszcze raz, co już w czerwcu a później w styczniu mówiłem, że anexya Sabaudyi może łatwo skusić naród tak wojenny jak francuski do wymaganja nowych kroków zaczepnych od swego rządu; i czuję przeto, że jakkolwiek radziłybyśmy zostawać w największej przyjaźni z rządem francuskim, a z mojej strony jestto pewno szczerze życzenie, — nie możemy przecież odłączać się od innych narodów, lecz przeciwnie, jeśli na przyszłość powstały inne kwestye tego rodzaju, musimy być gotowi działać wspólnie z innymi mocarstwami, i chociaż w sposób umiarkowany i przyjaźny, ale mimo to stanowczo oświadczyć, że uporzędkowany stan Europy (*settlement*) i jej spokój drogic są Anglii, a obadwa niebyłyby bezpieczne, jeśliby zagrażały im wieczne przeszkody i nieustanne obawy, wątpliwości i pogłoski względem wcielenia tego lub owego kraju albo też anexyi innego, i że nakoniec mocarstwa Europy, jeśli pragną utrzymać pokój, wzajemnie szanować muszą swoje prawa i granice, a przedewszystkiem przywrócić to komercyjne zaufanie, które wpływa z pokoju, umacnia ten pokój i stanowi szczęście narodów. (Głośne okrzyki z obu stron izby). Lord *Manners* upatrywał w mowie lorda *Russel* pocieszający znak, że rząd zamierza powrócić znowu do nowych związków i przyjaźnego spółdziałania z innymi mocarstwami Europy, których niepowinien był przerywać ani na chwilę. *Bright* przemawiał w zwyczajny sposób, to jest, przeciwnie. Powiedział, że zasiada w parlamencie jako zastępca interesów Anglii, a Sabaudya obchodzi Anglię bardzo mało. *Kinglake* ganił tę obojętność *Brighta* i wyraził się z największą pochwałą o mowie lorda *Russel*.

Francya.

(Sprawa szwajcarska. — Propozycje znizienia cla od cukru. — Wiadomości bieżące.)

Paryż, 28. marca. Jak słyhać, zawiadomił rząd sardyński radę związkową w Bernie o tem, że Szwajcaryja względem pretensyi swych do Sabaudyi powinna porozumieć się z Francya, a Francya oświadczyć miała radzie związkowej, że jeśli Szwajcaryja miała się chwycić środków wojskowych, natenczas Francya

zmuszona będzie uczynić to samo. Również słyhać i o tem, że na wniesienie posła szwajcarskiego w Paryżu, dr. Kern, by rząd francuski nieposyłał wojsk swych do Chablais, dał minister Thouvenel życzliwą odpowiedź, i wyjednał polecenie dla marszałka Vailant, by do St. Julien i Bonneville, dwóch miejsc leżących w neutralizowanym obwodzie Sabaudyi, nieposyłał załogi. Zresztą donoszą z Berny, że rząd francuski postanowił punkta traktatu z roku 1815 odnoszące się do neutralizowanych powiatów Sabaudyi przedłożyć kongresowi mocarstw, które traktat rzeczony podpisały, i na ten kongres zaważać także i Szwajcaryę.

— Według doniesień *Gazette de France* miała Francya zakupić księstwo Monaco za 200.000 franków rocznego przychodu. — P. Benedetti, który z powodu sabaudzko-nissejskiego traktatu bawił ostatniemi czasy w Turynie, odjechał ztamąd 26 marca do Paryża. — Wojska francuskie wychodzą z Włoch batalionami, i zapewne potrwa pochód ich za Alpy ze dwa miesiące. — Na rachunek rządu angielskiego zakupiono we Francyi znaczne zapasy wina i wódki w wartości do 100 milionów franków. — Kontradmiral Baudin mianowany został w miejsce kontradmirala Dubouzet, przeniesionego na stacyą brazylijską i La Plata — komendantem marynarki w Algierze. — Przedwczoraj wniesiono na obrady ciała prawodawczego propozycyę względem znizienia cła od cukru, kawy, kakao i herbaty. Zachodzi przy tem kwestya, czy też wypadaloby znizyć cło od cukru ze 45 franków od 100 kilogramów na 25, a odnośnie z 54 na 30 franków, dalej od kawy z 60 franków na 25 do 39 franków, od kakao na 20 do 40 franków, i od herbaty na 75 do 100 franków. Z takiego znizienia taryfy wypadłby wprawdzie niedobór w budżecie w sumie 53 milionów, lecz że przedmioty rzeczony nie są zbyt kosztowne, lecz należą do potrzeb życia powszedniego, przeto spodziewać się należy, że za znizieniem ceny pójdzie i większa ich konsumpcya, i tym sposobem rachunek się wyrówna. W roku 1816 wynosiła konsumpcya cukru tylko 25 milionów kilogramów, w r. 1841 było już 100 milionów, a obecnie wynosi ta konsumpcya 200 milionów, tak że we Francyi przypada na jedną głowę dopiero 5 kilogramów, gdy tymczasem w Anglii przypada 15, a w Ameryce 17; w Anglii wynosi cło do 34 franków, w Ameryce 15 franków, a we Francyi do 54. Jeszcze przed dziesięcią laty proponował rząd znizienie tego cła i przedłożył ustawę, którą rada państwa rozpoznała i potwierdziła. Komisya ciała prawodawczego poleciła z mądrymi tylko odmianami przyjęcie projektu, lecz zgromadzenie odrzuciło wówczas tę ustawę. Zdaje się jednak, że teraz skłania się już więcej do przyjęcia ustawy. Różne izby handlowe, a mianowicie izba handlowa w Nantes, wyprawiły deputowanych do Paryża z prośbą do Cesarza, by dotychczasowe premia za wywóz cukru zatrzymano i nadal. Cesarz przyjmował deputacyę te 26. marca, lecz niewiadomo jeszcze, jaka decyzya w tej mierze zapadła.

Holandya.

Haaga, 22. marca. *Nowy amster. kuryer* donosi z niewątpliwego jak zaręcza źródła, że chcąc zapobiedz licznym chorobom, jakie w zeszłym roku panowały w kawaleryi, postanowił rząd na nadchodzące lato umieścić część jazdy w pobliżu błoni Renu.

Szwajcarya.

(Manifest i deklaracya południowej Sabaudyi.)

„Pod napisem *Manifest declaration de la Savoie du Nord*, wyszła w Genewie broszura zaadresowana do wielkich mocarstw i zawiera między innemi zaopatrzone w 11 tysięcy podpisów oświadczenie mieszkańców w okręgach Chablais, Faucigny i Genevois. Oświadczenie to jest treści następującej:

Podpisani zniepokojeni rozszerzeniem pogłosek, że Sabaudya nie ma należeć nadal do państw Jego król. sardyńskiej Mości, pragną wynurzyć wyrazy swej wierności dla Króla i objawić życzenie, żeby żadna zmiana nie zaszła w ich związkach z sardyńską monarchyą. W przeciwnym zaś razie jeśliby względy polityczne, o których sędzić im nie wypada, wymagały niezbędnie rozłączenia, to żywią przekonanie, że monarcha ich nie rozrządzi wiernymi poddanymi, nie dozwoliwszy im naprzód objawić swe życzenia w tak ważnym dla ich przyszłości wypadku. W tej myśli i mimo sympatyj, jaką wzbudzać może wielkie i pełne chwały cesarstwo, wyrażają otwarcie życzenie połączyć się z związkiem szwajcarskim, z którym od dawna wiąże ich spólność widoków i sposobu myślenia, tudzież względy szczerzej przyjaźni, utwierdzonej licznymi dowodami.“

Włochy.

(Armia włoska.)

Turyn, 25. marca. Armia włoska składa się z następujących pięciu korpusów armii: 1) korpus armii nad rzeką Mincio, który zostawać ma pod rozkazami generała Lamarmora, 2) korpus armii w Bononii, pod rozkazami generała Cialdini, 3) korpus armii we Florencyi, pod rozkazami generała Durando, 4) korpus armii w Parmie, pod rozkazami generała Sonnez, i 5) korpus armii w Turynie, pod rozkazami generała della Rossa. Ci generałowie mają pobierać rocznej płacy po 30.000 franków. — Tworzące się teraz państwo podalpejskie liczyć będzie do 12 milionów mieszkańców. Najznaczniejsze miasto Medyolan, liczy 226.000 mieszkańców. Dalej następują: Turyn z 178.000 mieszkańcami, Genua z 119.000 mieszkańcami, Florencya z 113.000 mieszkańcami, Liwurna z 90.000 mieszkańcami, i Bononia z 86.000 mieszkańcami.

Rosya.

(Stan zdrowia ministra spraw zewnętrznych. — Sprawa towarzystwa kolei żelaznej.)

Petersburg, 22. marca. Minister spraw zewnętrznych książę Gerczaków przyszedł już o tyle do zdrowia, że może się zajmować sprawami publicznymi. lubo formalnie nie objął jeszcze napowrót swego ministerium.

— Znany opór między dyrekcją wielkiego rosyjskiego towarzystwa kolei żelaznej a akcyonaryuszami stanął dziś na tym punkcie, że 123 akcyonaryuszów podpisało ponownie wnioski, by zwołać nadzwyczajne zgromadzenie jeneralne. Dyrekcya oświadczyła, że naprzód zaciągnie w tej sprawie zdanie komitetu paryskiego. Akcyonaryusze zaprzeczają jednak, by komitetowi paryskiemu przysłuzało prawo w jakikolwiek sposób mieszać się do tej kwestyi. Dyrekcya żąda nadto, by podpisani na wniosku najdalej do 27. b. m. złożyli akcyę oryginalną u kasyera towarzystwa, co widocznie do tego tylko zmierza, aby akcyonaryuszom zmierzić dalszy opór.

A z y a.

(Armia indyjska.)

Kalkucki korespondent gazety *Times* pisze między innemi: „Bengalska armia krajowa liczy w tej chwili 147.564 żołnierza, dołączając do tego wojska madraskie i bombajskie otrzymamy indyjską armię krajową w ogólnej sile 210.000 a znowu zaprowadzono policję wojskową w sile 300.000 żołnierza. Otóż cała ta armia ma być w ciągu jednego roku rozwiązana. Wszystkie rekrutacye zostały już zawieszono a powoli zacznie rząd rozwiązywać pojedyncze pułki. Indyje otrzymają załogę z 80.000 europejskiego żołnierza, obok tego pozostanie i 40.000 krajowego żołnierza, zrekrutowanego z rozmaitych plemion ludności Ghurków, Madrassów, Żydów, Mahratów, Hindów i t. d. Krajowcy ci będą służyć do obsadzenia granic i na załogi w niektórych miejscach niezdrowych dla Europejczyków. W każdej prezydencyi będzie nadto uorganizowana zbrojna policya na wzór iryjskich konstablów, ale w liczbie ograniczonej ile możności. Jeżeli rzeczywiście taki jest zamiar rządu, a mniemam się w tym względzie dobrze poinformowanym, to od razu odpadną wszelkie indyjskie kłopoty finansowe, a nasze państwo azyatyckie będzie równie ubezpieczone przeciw wszelkim zamachom powstańczym jak sama Anglia. Wprawdzie wielu upartych zwolenników dawnego systemu będzie sprzeciwiać się temu planowi. Tutaj i w Anglii wiele przeciwnych niezawodnie odezwie się głosów, ale nie wielką należy do tego przykładać wagę. Rozwiązane wojska krajowe nie nabawiają żadnego kłopotu, bo gubią się zupełnie w masie narodu. Lord Hardinge rozpuścił jednego dnia 50.000 żołnierzy krajowych. Porażona armia Sikhów rozbiegła się do pługów, aż ją na nowo powołał pod broń Sir John Lawrence wyprawiając się ukorzyć Hindostan.“

Doniesienia z ostatniej poczty.

Turyn, 28. marca. Jenerał-major Feretti, profesor Caveri i prezydent sądu apelacyjnego Corsi mianowani są senatorami. — Żołnierze z klasy wieku 1830 do 1833, którzy zostawali niegdyś w służbie austriackiej, zwołani są na 1. kwietnia; natomiast rozpuszczeni będą z początkiem kwietnia żołnierze, którzy należą do prowincyi odstąpionych Francyi, a liczba ich wynosi do 10.000.

Medyolan, 28. marca. Francuscy intendanci zawieszają wszystkie kontrakty liwerunków.

Rzym, 29. marca. Ogłoszone w Rzymie brewenakłada większa kłatwę i inne kary kościelne na wszystkich, którzy przyczyniają się czynem, radą lub pomocą do powstania, uzurpacyi lub inwazyi do państwa kościelnego. — Rząd papieski przedłożył ciału dyplomatycznemu swój protest przeciw przyłączeniu legacyi do Piemontu.

Berlin, 30. marca. *Neue Preuss. Ztg.* utrzymuje, że odpowiedź gabinetu pruskiego na depezę Thouvenela niepochwala wprawdzie anexyi, ale niemoże być uważana za protest. Na żądanie Szwajcaryi nie odpowiedziało jeszcze. Wiadomość, jakoby Prusy zamierzały utworzyć dwa warowne obozy, jest bezzasadna.

Karlsruhe, 30. marca. Izba druga przyjęła dziś 45 głosami przeciw 15 wnioskowi komisji przeciwny rządowemu wykładowi konkordatu.

Madryt, 29. marca. Warunki pokoju między Hiszpanią i Marokiem są następujące: Hiszpania otrzyma terytorium przed Ceutą między morzem i Angherą, i ziemię między Santa Cruz i Oceanem. Konkencya z roku 1859 względem twierdzy Melili, Peonu i Alhusemas będzie ratyfikowana; co do stosunków komercyjnych przyznane będą Hiszpanii takie same korzyści jak narodom najbardziej uwzględnionym. W Fezie będzie rezydować ambasada hiszpańska; misjonarze będą mieć wolny przystęp. Wynagrodzenie kosztów wojennych wynosi 100 milionów. Tetuan zatrzymany będzie tytułem rękojmi aż do wypłacenia tej sumy.

Wiadomości handlowe.

(Targ Olomuniecki na woły.)

Olomuniec, 21. marca. Na dzisiejszym targu było tylko 42 sztuk bydła rzeźnego z Galicyi, a i z tych jeszcze niesprzedano 8. Ceny niezmieniły się od przeszłego tygodnia, i cetnar mięsa wypadł na 21zł.3c. w. a. Za najlepszą parę wołów wagi 1240 z

mięsa i 160 łb łożu płacono 308zł.; za najpośledniejszą wagi 600 łb mięsa i 40 łb łożu 102zł.; cena przeciętna z 28 sprzedaży wypadła na 176zł. w. a. za 740 łb mięsa i 85 łb łożu.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 31. marca i 1. kwietnia.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
7. god. zrana	323 91	+ 0.6°	85 8	połudny sl	pochmurno
2. god. po poł.	325 58	+ 5 0°	70 8	" "	" "
10. god. wiecz.	326.05	+ 1 5°	79 4	zachodni "	" "
W nocy deszcz 0.70...					
7. god. zrana	323 33	+ 2 2°	85 2	połud.-zach. sl	pochmurno
2. god. po poł.	323.19	+ 9.0°	63.4	południowy "	" "
10. god. wiecz.	323 25	+ 5 4°	88.8	połud.-zach. "	" "

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 2. kwietnia.

Hotel rosyjski: PP. Komarnicki Bolesł., z Sasowa. — Małachowski Zygm., z Toustolugu. — Hr. Tessin Józef, c. k. rotmistrz, z Gródka.
 Hotel europejski: Chwalibóg Jan, z Lipowiec. — M. linowski Lubin, z Ostrowczyka. — Antoniewicz Antoni, z Kruhelca. — Dunajewski Edward, z Sądowej Wiszni.
 Hotel Langi: Kundt Henr., c. k. podporucznik, z Stryja.
 Hotel angielski: Janocha Antoni, z Strzyżca. — Pragłowski Alexander, z Komorowic.
 Do domu zajezdnego Krynickiego: Lewicki Ludwik, c. k. porucznik, z Przemyslan.
 Do domu prywatnego nr. 31 m.: Ubysz Wacł., z Ostobórza.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 2. kwietnia.

PP. Brodzki Eug., do Sapohowa. — Ustrzycki Włodz., do Dobkowic. — Fedorowicz Alojzy, do Zerebnika. — Sadowski Michał, do Krakowa. — Hr. Tarnowski Wład., do Wróblewca. — Wegmann Jan, c. k. pens. kapitan, do Stanisławowa. — Falkowski Michał, do Gluchowa. — Obertyński Wł., c. k. porucznik, do Żółkwi.

Kurs lwowski.

Dnia 2. kwietnia.

		gotówką		towarem	
		zł.	c.	zł.	c.
Dukat holenderski	wal. austr.	6	19	6	25
Dukat cesarski		6	23	6	28
Półimperyal zł. rosyjski		10	72	10	85
Rubel srebrny rosyjski		2	7	2	10
Talar pruski		1	93	2	2
Polski kurant i pięciozłotówka					
Galic. listy zastawne za 100 zlr.	bez kuponów	83	97	84	83
Galic. obligacje indemnizacyjne		70	27	70	85
5% Pożyczka narodowa		77	40	78	15

Telegrafowany wiedeński kurs papierów i weksli.

Dnia 2 kwietnia

Z pożyczki narodo. po 5% za 100 zlr. 78 —. Metaliki po 5% za 100 zł. 68 25; po 4 1/2% za 100 zł. —; po 4% za 100 zł. —. Obligacje indemnizacyjne: Niższej Austrii po 5% za 100 zł. —; Węgier —; Galicyi —; Bukowiny —; Akcje Banku narodowego sztuka 871 —; instytutu kredytowego dla handlu i przemysłu 189.30; niższo-austr. towarzystwa eskontowego —.
Listy zastawne. Galic. instyt. kred. po 4% za 100 zł. —.
Wexlowy. Augsburg za 100 zł. połudn. niemieck. waluty 113 50. — Lipsk za 100 talarów —. Londyn za 10 funtów szterl. 132 50. Medyolan za 100 zł. waluty austriack. —. Paryż za 100 fr. —.
Kurs złota. Dukaty ces. mennicze 6.28 1/2, dukaty ces. pełnej wagi —, korony —, półkorony —.

Kurs giełdy wiedeńskiej.

Dnia 30. marca.

1. Dług publiczny.

A. Państwa. pien. towar.

W austr. wal. po 5%	63.—	63 25
Z pożyczki narod. po 5%	78.—	78 10
Z r. 1851, ser. B. po 5%	95.—	95 50
Metaliki po 5%	63.—	68 25
dtto. " 4 1/2%	59 50	60.—
dtto. " 4%	53 50	54.—
dtto. " 3%	40.—	40 50
dtto. " 2 1/2%	34 25	34 50
dtto. " 1%	13 60	13 80
Przez. do wylos. z r. 1834	365.—	375.—
" 1839	119.—	119 50
" 1854	94 25	94 75
Renty Como po 42 lir. aus.	15 75	16.—
Wylos. obl. dawn. długu państ.	po 5% 66.—	66 50
" 4 1/2%	57.—	57 50
" 4%	52.—	52 50
" 3 1/2%	45.—	45 50
" 3%	62.—	62 50
Przez. do los. obl. dawn. długu państ. z proc. w kraju	po 2 1/2% 60.—	60 50
" 2%	52.—	52 50
" 1 1/2%	46.—	46 50
" 1%	40.—	40 50
dtto. z procent za granicą	po 5% 66.—	66 50
" 4 1/2%	57.—	57 50
" 4%	52.—	52 50

B. Krajów koronnych

Niższej Austrii	90.—	91.—
Węgier	71.50	72.—
Ban. Tem., Kroacy i Sławonii	70.—	70 50
Galicyi	70 50	70 75
Bukowiny	68.—	68 50
Siedmiogrodu	68.—	68 50
innych krajów kor.	87.—	94.—
Z klauz. los. r. 1867	—	—
Lom. wen. pożycz. z r. 1850	—	—
Wen. pożyczka z r. 1859	79 25	79 75

	po 5%	pien.	towar.
Dług Tyrolu	4%	66.—	66 50
" 3 1/2%	52.—	52.—	52 50
" 3%	45.—	45.—	45 50
Dług Saleburga	3 1/2%	38.—	38 50
" 2 1/2%	32.—	32.—	32 50
Dług Krainy	2%	26.—	26 50
" 1 3/4%	22.—	22.—	22 50

2. Stan oblig. domestykala.

po 3% za 100 zł.	—	—
" 2 1/2% za 100 zł.	13.—	14.—
" 2 1/4% za 100 zł.	—	—
" 2% za 100 zł.	—	—
" 1 3/4% za 100 zł.	—	—

3. Akcje.

Banku nar.	858.—	860.—
Inst. kred. dla handlu po 200 zł. w. a.	188 80	189.—
Niż.-austr. tow. eskont. po 500 zł.	556.—	558.—
Póln. kolei po 1000zł. m. k.	1958	1960
Tow. kolei żel. państwa po 200 zł. m. k. czyli 500 fr.	270.—	270 50
Kol. Ces. Elżbiety po 200 zł.	172 75	173 —
Połud.-póln.-niem. kolei kom. po 200 zł. m. k.	127.—	127 50
Kolei Cisy po 200 zł. m. k.	—	—
po 100 zł. (50%) wpłaty	105.—	105.—
Lomb.-wen. kolei żel. po 200 zł. w. a. czyli 500 fr. z wpłatą (50%)	154.—	155.—
Kol. Karola Lud. po 200 zł. m. k. z wpł. po 80 zł. (40%)	100.—	100 50
Kol. Preszb. Tyrn. I. emis. po 200 zł. m. k.	24.—	26.—
dtto. II. emis. po 200zł. m. k.	55.—	60.—
Kolej Bustehradzka po 500 zł. m. k.	640.—	660.—
Kolej Aussig.-Ciepl. po 200 zł. m. k.	—	—
z wpłatą 60 zł. (30%)	—	—
Kol. Bern. Ross. po 200 zł. dtto. z pierwszeństwem po 200 zł. m. k.	—	200.—

Kol. Grac.-Köfl. i Tow.

górn. po 200 zł. w. a.	130.—	132.—
Austr. towarz. żegl. par. po 500 zł. m. k.	434.—	436.—
Lloyda w Tryeście po 500 zł. m. k.	195.—	200.—
Mostu łącz. w Peszcie po 500 zł. m. k.	355.—	360.—
Tow. młyn. par. w Wied. po 500 zł. m. k.	345.—	350.—
Powsz. austr. Tow. gaz. po 250 zł. m. k.	—	—

4. Listy zastawne.

Banku narodowego w mon. kon. (6let. po 5% 100 — 101 — 10 " 5% 97.— 97 50)	przeznacz. do los. po 5% 91.50 92.—
Banku narodowego w wal. austr. (na 12 m. 5% za 100 zł. 100.— —) przez. do los. po 5% 87 25 87 75)	Gal. Tow. kred. po 4% 84.— 84 50

5. Obligacje z prawem pierwszeństwa.

Kolej Elżbiety po 5% za 100 zł. m. k.	92.75	93.—
Tow. austr. kol. państwa po 500 fr.	133.—	134.—
Kol. póln. po 100 zł. m. k.	91.50	93.—
Kol. Lomb. wen. po 500 fr.	133.—	133 50
Kol. Gloggn. za 100 zł.	84.—	85.—
Tow. żeg. par. na Dun. za 100 zł. m. k.	94.—	94 50
Lloyda za 100 zł.	—	90.—

6. Losy.

Inst. kred. dla handlu po 100 zł. w. a.	101.50	102.—
Tow. żeg. par. na Dun. po 100 zł. m. k.	100.—	101.—
Pożycz. Trye. po 100zł. w. a.	125.—	126.—
Pożycz. miasta Budy po 40 zł. w. a.	37.75	38.25

Esterhazego po 40 zł. m. k.

Salma	40 "	"	84.—	85 —
Palfiego	40 "	"	38 25	38 75
Clarego	40 "	"	36 25	36 75
St. Genois	40 "	"	35 75	37 25
Windischgrätza 20zł.	20 "	"	37.—	37 50
Waldsteina 20 "	20 "	"	22 50	23 —
Keglevicha 10 "	10 "	"	27.75	28 25
	10 "	"	15.75	16.—

Weksle.

(Na 3 miesiące.)

Amsterdam za 100 zł. hol.	—	113 50
Augsburg za 100 zł. w. p. n.	113 25	113 25
Berlin za 100 tal.	—	—
Wrocław za 100 tal.	—	—
Frankfurt za 100 zł. w. p. n.	—	113 50
Genua za 100 lir. piem.	—	—
Hamburg za 100 M. B.	—	100 25
Lipsk za 100 tal.	—	—
Liwna za 100 lir. tosk.	—	—
Londyn za 10 ft. szt.	132.—	132 25
Medyolan za 100 zł. w. a.	—	—
Marsylia za 100 fr.	52 60	52 60
Paryż za 100 fr.	52 60	52 60
Praga za 100 zł. w. a.	—	—
Tryest za 100 zł. w. a.	—	—
Wenecya za 100 zł. w. a.	—	—

(31 dni po ukazaniu.)

Bukareszt za 100 piast. wot.	—	—
Konstantynopol za 100 piast. tur.	—	—
Dyskonto weks. Bank. nar.	5%	5%
Procenta za zaliczki Bank. nar. na pap. publ.	5%	5%

Kurs złota.

	w przecięciu w w. a.	
Dukaty ces. men.	6 zł. 27 c.	
dtto. pełnej wagi	6 " 26 "	
Korona	18 " 15 "	
Półkorona	" " "	
Napoleonodor	" " "	
Rosyjski impery.	" " "	
Kurs korony w c. k. kasach	13 zł. 50 c.	

KRONIKA.

(Przestępstwa targowe.) Urząd targowy stołecznego miasta Lwowa ukarał w d. 12. połowie marca 1860 następujące partie częścią pieniędzmi a częścią konfiskatą podejrzanych artykułów, a mianowicie: 1) jedną za sprzedawanie nieświeżej dziczyzny; 2) jedną za sprzedawanie wydełej cielęciny; 3) dwie za niedozwolone przekupstwo; 4) dwie za roznoszenie towarów blaszanych na sprzedaż; 5) trzy za przekupstwo z pieczywem; 6) jedną za przekupstwo z piernikami; 7) dwie za niedozwoloną sprzedaż południowych owoców; 8) jedną za nieposłuszeństwo i stawienie oporu dozorczy targowemu; 9) jedną za postronne przekupstwo; 10) jedną za zamiar kradzieży; 11) jedną za podkupowanie artykułów żywności; a 12) jedną ście za przekroczenie przepisów względem cymantowania. — Oprócz tego przedsiębrano: 1) przy pomocy miejskich lekarzy obwodowych rewizye w sklepach wędliniarzy, kielbasników i grajslów, i rozpoznawano na targowicy wszystkie artykuły żywności, nawet słodkie mleko próbowano galaktometrem, i komiary znalazła wszystko w porządku tak co do samych artykułów żywności jako też ich wagi i miary, a 14) rewidowano i ważono wszelkie gatunki pieczywa tak w mieście

jak i po przedmieściach, i jak świadczą szczegółowe wykazy, które podamy jutro, okazało się pieczywo w ogóle dobrem i należytym wagi.

(Kara na zynharza.) W Ch mpaigo (państwie Ohio) skazał sąd cywilny pewnego szynkarza na grzywnę 5.000 dolarów, które wypłacić ma tytułem wynagrodzenia kobiecie okaleczanej z jego winy. Dostarczał on bowiem jej mężowi, znanemu opojowi wódki, który też w pijaństwie odrąbał żonie nogę. W zaskarzeniu domagała się skaleczona 20.000 dolarów wynagrodzenia.

(Nowo odkryte ruiny.) Nad rzeką Pecos, w Nowym Meksyku, 90 mil powyżej twierdzy Stanton odkryto na szerokiej równinie zwaliska potężnego niegdyś miasta, które założone było w czworoąt i należało do szczepu wojowniczego. Znaczna liczba budynków ma strzelnice, a niektóre z nich zdobowane są z wielkich sztuk kamienia ciosowego. Znajdują się tam szczątki trzech takich budynków, z których każdy ma 3 0 stóp długości. Mury wznoszą się na 35 stóp wysoko, i mają jeden tylko wielki przestwór nieprzedzielony żadnymi ścianami. Były to zapewne świątynie; znaleziono też w nich płaskorzeźby kamienne i malowidła ściennie.